

KUSTBON

Veckotidning för svenskarna i Estland.

Femte årg. N:o 13	Prenumerationspris. Helt år Emk 144:— 1 månad „ 12:— I Sverige: Helt år Kr. 9:— 1 månad „ 0:75. I Finland: Helt år Fmk 18:— 1 månad „ 1:50.	Utkommer alla onsdagar. Redaktion: N. Blees , Riddaregatan 3, Reval. J. Nyman (ansv.), Ekenäs, Finland.	Annonspris. 2 mk per mm. I Sverige: 10 öre per mm. I Finland: 30 penni per mm För annons, som införes 10 eller flere ggr, räknas 20 % rabatt.	3 maj 1922
------------------------------------	--	--	--	-----------------------------

Utsikter för framtiden.

För att verksamheten för ädla mål skall kunna bedrivas med framgång, bör den vara byggd på en solid ekonomisk bas. S. O. V:s verksamhet har mycket lidit därav, att dess ekonomi varit så dålig. Så får det icke gå i längden. Vi böra med alla till buds stående medel söka hjälpa upp ekonomin. Huru mycket skulle icke kunna göras, om vi bara hade pengar. Alla möjliga drömmar skulle kunna förverkligas. Vårt jordbruk, vårt skol- och kommunalväsende skulle efter några år vara ett helt annat. Då saknade vi icke dugliga arbetskrafter och tidsenliga ämbets- och skollokaler. Och dithän måste vi komma. På pengarna beror så gott som alltsammans. Huru skaffa pengar? Att tiggas av främmande går icke i längden. Vi måste hjälpa oss själva, och hade vi bara intresse för saken, så ginge det nog. Vi måste lära oss konsten att spara in på mindre viktiga utgifter och offra litet mera för bildningsändamål. Folkbildningen är ovillkorligen det viktigaste för nationen och samhället.

I Reval har man gjort en liten början med frivilliga månadsavgifter, men det är ännu allt för få, som anmält sig och förklarat sig villiga att varje månad betala en liten slant för

vår kämpande förening. Vi måste komma så långt, att varje medlem utom den vanliga medlemsavgiften efter förmåga erlägger en liten frivillig månadsavgift. Låt oss icke glömma den saken! Hos central- och lokalstyrelserna lämnas uppgifter på, huru man bör förfara. Offra varje månad en skärv, om än så liten!

N. B.

Läroutbildningen.

Såsom redan av föregående nummer framgår, ha vi numera gott hopp om, att möjligheter beredas för att våra blivande lärare finge sin utbildning vid seminarier i Finland. Från finländskt håll torde icke något hinder förefinnas, enligt vad vi kunnat inhämta. Vi hoppas, att rätt många ynglingar äro hågade för att genomgå ett svenskt seminarium i Finland. Mera än 5 à 6 stycken kunna dock icke i höst översändas dit.

— **Svenska folksekreteraren N. Blees** har under förra veckan besökt Helsingfors för att konferera med professor Vilhelm Lundström om det kulturella samarbetet mellan Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet och Estlands svenskar. Herr Blees var jämte professor Lundström inbjuden till svenska studentdelegationens samkväm på tisdagen, varvid till honom och hans folk varma ord uttalades av dr H. Ekholm.

Svenskfinland.

Av H u g o E k h a m m a r.

Svenska Finland, livet, döden,
stritt om dig med all sin makt.
Härda ut i alla öden,
tills dig kampen trygghet
bragt!
Svenska Finland, faders jord,
vackla ej, vår bygd i nord!

Hård som klippan, stolt som
eken
brottas du vid havets rand,
stärks och fröjdas blott åt
leken,

hur än svallet yr mot strand.
Svenska havet, faders hav,
brusar: aldrig, aldrig slav!

Svenska jorden, språket, blodet
värna vi mot varje hot.
Svenska hedern, mannamodet
spira djupt ur hjärtats rot.
Svenska kvinnor, svenska män
vårda forntidsarvet än.

Tagom vara på vår broder
i var östsvensk stad och by!
Barn han är av samma moder,
vartill alla svenskar ty,
Sverige, Sverige, faders jord.
Stor är svenskars bygd i nord.

Fosterjord, vårt Östersverige —
Nyland, Åland, Åboland,
Österbotten evigt värje
svears stam vid Österns rand.
Östersverige, faders jord,
vackla ej, vår bygd i nord!

Svenskhetens vinster och förluster i världen under senaste tid.

Under ett föredrag, som professor Lundström den 26 april höll inför en fulltalig och entusiastmerad åhörarskara i Helsingfors i universitetets solenitetssal om svenskhetens vinster och förluster i världen under senaste tid, yttrade talaren bl. a.:

I högsta grad glädjande resultat äro att anteckna i trakterna söder om Finska viken. Efter månghundraårigt förtryck för den lilla svenska stammen i Estland nu äntligen en fri tillvaro. Svenskan får fritt användas som undervisningsspråk; en folkhög- och lantmannaskola har inrättats, varefter på svenska språket bl. a. meddelas undervisning i jordbruk och husmoderliga sysslor. Även i den officiella representationen och förvaltningen av landet har det svenska elementet fått tillfälle att deltaga. Att denna grupp, som räknar endast 8—9,000 medlemmar, under tider av de hårdaste prövningar haft kraft att bibehålla sin nationella egenart ända tills en bättre tid randats, är ett glädjande tecken, som bådagar gott för svenskhetens sak.

Svenska Odlingens Vänners medlemmar i Reval

uppmannas härmed att erlægga sina medlemsavgifter för 1922. Avgifterna fastställdes i år till 25 mark per medlem, men då behoven alltjämt växa, såge vi gärna, att den som det kan, offrade något mera. Avgifterna emottagas på Kustbons redaktion, Riddaregatan 3, alla torsdagar kl. 6—8 samt å Svenska Folksekreteriatet, Dompromenaden 3, alla söckendagar kl. 11—1.

Interiörer från det stora landet bortom Systerbäck.

Moskva gör ett gynnsammare intryck än Petersburg.

En landsman, som i dessa dagar återvänt från det stora grannlandet i öster, har meddelat Åbo Underrättelser några små interiörer därifrån, vilka i sin mån giva en liten inblick i de allmänna förhållandena i proletarietets förlovade land. Huruvida proletariet har skäl att prisa den nya ordningen i Ryssland, kan likväl ifrågasättas, ty någon verklig kommunism, sådan denna brukar förkunnas, råder icke i bolsjevikväldet. Penningen har sin gamla maktställning, och de som icke lyckats vinna den gyllene kalvens gunst, få helt enkelt svälta, alla vackra teorier till trots. Men för pengar får man i Ryssland snart sagt vad som helst.

Man tager en hyrkusk i Petersburg, åker till stationen, betalar 5,000,000 rubel eller „limonoff", citroner, såsom termen lyder, för åkturen, köper biljett till Moskva och betalar samma summa — tidigare färdades man gratis —; är man nog lycklig att få nyttja kurirtåget, kan man därjämte konstatera, att detsamma avgår på bestämd tid, att bekväma internationella sovvagnar stå till förfogande och att man 12 à 16 timmar senare är framme i Lenins residensstad. Anser man sig icke ha råd att anlita hyrkuskens tjänster, kan man stiga upp i en spårvagn — det kostar endast 60,000 à 70,000 rubel. Allt annat är lika billigt. En biffstek betingar endast 500,000 rubel, d. v. s. tio (10) finländska mark, vilket pris ju understiger det som noteras t. ex. på en restaurang i Åbo. För 20 Fmk växlar man nämligen åt sig icke mindre än 1,000,000 rubel, och för 20,000 mark blir man således miljardör i Ryssland.

Det yttre av Petersburg ter sig ganska förfallet. I de förnämsta stadsdelarna håller grunden till ett flertal hus på att ge vika och många hus äro obebodda. I utkanterna återigen blir intrycket allt bedrögligare ju längre man färdas från centrum. Däremot ger Moskva

ett mycket gynnsammare intryck. Medan inslaget av matrosor och huliganer i Petersburg är starkt, ser man i Moskva överallt välklädda människor — vilket icke betyder att nöden vore utestängd från metropolen — och man lever och roar sig ungefär som under tsartiden. Restauranger, teatrar, varietéer m. m. äro öppna, på restaurangerna serveras man champagne och andra viner med alkoholhalt upp till 22 % av frackklädda kypare och överhuvud är det icke brist på någonting — såvida man har pengar. I allmänhet rör man sig här såsom även i Petersburg fritt omkring överallt utan att draga uppmärksamheten till sig. Moskva har blivit en judestad. Icke mindre än 75 % av befolkningen säges bestå av judar. Dessa äro till största delen välsituerade. Under sådant förhållande kan man lätt förstå, att judarna, icke äro gärna sedda av den fattigare befolkningen. Det är ju icke heller obekant, att judarna här som överallt annorstädes dragit den största möjliga ekonomiska nyttan av konjunkturerna.

Kolbrytningen har lämnat dåliga resultat i Ryssland och följden härav är bl. a., att tågen använda nafta och ved som bränsle. Bergsbruket sker alltmera i kapitalismens tecken, statskapital och privatkapital samverka, truster ha bildats i de olika områdena och privatinitiativet har givits stort svängrum, om också staten utövar en viss kontroll av det hela. Ledningen är privat.

På andra sidan gränsen såg det mycket fredligt ut. En och annan vaktsoldat kunde iakttagas. Karantänen torde icke vara så fruktansvärd — om också en f. d. bilchaufför här har det högsta överinseendet. —

Men det finns många miljoner människor i Ryssland som svälta ihjäl — av brist på pengar och förmåga att taga sig upp till „kommunistiska" samhällets höjder. Sådant är den sidan av tavlan.

— En familjeförsörjare. — Nå du sörjer väl för din gumma, nu när du är nygift?"

„Tja, akta dej för de', tjö, har redan skaffat henne fjorton stäl-len, där hon får gå å skura."

De i Estland häktade röda ryssarna.

Efter en ultimativ rådsrysk not ha tre arresterade sovjetlegationstjänstemän frigivits.

Reval, 26 april. Rådsrysslands härvarande representant har till estländska utrikesministeriet överlämnat en not av ultimativt innehåll, vari fordras att de fyra i Reval häktade tjänstemännen vid ryska legationen skola frigies. De estniska myndigheterna ha givit order om tre av de häktades frigivande. Utrikesministern Piip meddelade i går i parlamentet, att den fjärde anhållne icke på något villkor kan frigies. Härpå besvarade inrikesministern en kommunistisk interpellation om provokation av krig mellan Ryssland och Estland. Han framhöll, att på estniskt område verkat en organisation, som vid gränsen mellan Ryssland och Estland bildat små avdelningar om 10—20 man, vilka haft till uppgift att framkalla fiendtligheter. Denna organisation leddes av tre estländska undersåtar och 15 till den förra ryska nordvästarmén hörande personer. Ministern ansåg dock att denna organisations verksamhet redan definitivt upphört. Härvid påpekade ministern den på senaste tid inträdda beklagliga försämringen av förhållandena mellan Estland och Ryssland, som till stor del berodde på trassel inom diplomatkretsar. Ministern meddelade att de fyra ovannämnda tjänstemännen anhållits på grund av spioneri. Minister Piip har för representanter för den lokala pressen uttalat att de av häktningen föranledda diplomatiska konflikterna icke kunna störande inverka på den fredsölskande politiken mellan de båda länderna och ej heller medföra någon större fara. — N. O.

Tyskarna skola återuppbygga Petersburg.

En förberedande överenskommelse träffad.

Petersburg, 26 april. En förberedande överenskommelse har avslutats med en stor tysk sammanslutning beträffande Petersburgs återuppbyggande. Tyskarna förbinda sig att slutföra

halvfärdiga byggnader, reparera spårvägarna, kloakledningarna med flere kommunala inrättningar. — N. O.

Petersburg, 26 april. Vid sjöfartens inträde anländer till Petersburg från Tyskland byggnadsmaterialier samt ingenjörer. Som ersättning önska tyskarna erhålla rätt att utföra grundningsarbetena för ett tegelbruk samt rätt till skogsavverkningar.

Sjöfarten på Petersburg väntas vidtaga omkring den 10 maj. Enligt det tysk-ryska fördraget kunna tyska fartyg numera direkt ingå till Petersburg. — N. O.

Jäsningen på Irland.

De irländska biskoparna fördöma strängt den nuvarande anarkien.

„Fördraget medför frihet för första gången under sjuhundra år.”

Dublin, 2 april. (F. N. B.) Vid ett möte i dag i Maynoothseminariet av irländska präster samt romersk katolska biskopar uttalades en sträng dom med anledning av den nuvarande situationen på Irland och uttalades förhoppningen om en icke-inblandning vid valen. Från biskoparnas sida framhölls, att intet annat än folkets goda vilja och inneboende duglighet kunde rädda Irland från allmän anarki och medborgerligt krig. I likhet med den stora massan av nationen anse vi den bästa och klokaste utvägen vara för Irland att godkänna fördraget samt göra det bästa av friheten. Det är otvivelaktigt, att fördraget medför frihet för första gången under sjuhundra år. Detta är en nationell fråga, som bör avgöras av nationernas vilja, uttrönt vid allmänna val och genomförd på konstitutionell väg. Det är nationen i dess helhet, icke en klass inom densamma, som måste besluta. Varje annan princip medför nationellt kaos. Orsaken till den nuvarande öron är den inkonstitutionella politik, som vissa ledare driva, vilka anse sig själva berättigade att påtvinga nationen sina åsikter icke genom förnufts-skäl, utan med vapen. Vi mana de unga männen, som äro inblandade i denna militära

revolt, att minnas, att då de ge sig ut i ett skamligt krig mot deras eget land, äro de parasiter. Då de skjuta på sina bröder från den motsatta sidan äro de mördare och då de skada allmän och privat egendom äro de rövare och banditer. Det smärta oss djupt att tänka på våra unga män med deras ädla avsikter, vilka inblandats i dessa skandallösa och oberäknliga brottsliga företag. Den enda vägen till slutlig fred på Irland är att lämna denna fråga till nationernas avgörande vid valen och ju förr dessa äga rum dess bättre för Irland. — Reuter.

Åter en hög officer skjuten.

London, 26 april. (F. N. B.) Kommendören för den tredje Corkbrigaden av fristatsarmén har i dag skjutits utan föregående varning i närheten av Bandon. En häktning har företagits. — Reuter.

Ett märkligt uttalande av Lloyd George.

Genua, 27 april. Vid en bankett, som föranstaltats av representanter för den engelska och amerikanska pressen har Lloyd George hållit ett tal som väckt stort uppseende.

Särskilt tilldraga sig hans upprepade varningar och uttalanden om politiker som icke se något brott uti att framkalla en ny världskatastrof genom att driva sin egen politik och söka genomdriva sina separata intressen. De allierade hade varit segerrika och vunnit ett stort krig. Men dylika framgångar vara icke länge. Snart visa sig ovädersmoln vid horisonten. Det vore vansinne att gentemot Tyskland och Ryssland alt framgent tillämpa samma metoder som förut. Det vore obetingat nödvändigt att upptaga båda dessa stater i allas gemenskap.

Man tror att Lloyd George har vägande skäl för sin öppenhjärtlighet.

Det oaktat tro tyska politiska kretsar på att Poincarés ställning vore hotad i all synnerhet då Millerand efter Poincarés stora tal helt lugnt begivit sig till norra Afrika. — Hbl.

I strid med en människohaj.

Ett spännande skådespel i Kingstons hamn.

Människohajar äro de havsvidunder, vilka sedan de en gång smakat människokött ständigt på nytt äro på jakt efter denna läckerhet. Enligt samstämmiga vittnesmål äro dock dessa människohajar ytterst svåra att infånga och döda. De äro nämligen oerhört försiktiga och komma endast sällan så nära det fartyg, som de lystna efter byte förfölja, att de kunna nås med något vapen. En berömd engelsk tropikforskare, mr Frank Mitchell-Hedges, som jagat olika slag av havsvidunder i tropiska farvatten och som för närvarande uppehåller sig i Kingston på Jamaika, var en gång i tillfälle att döda en människohaj och skildrar på ett intressant sätt denna ohyggliga upplevelse.

Jag befann mig, så berättar mr Mitchell-Hedges, i Kingstons hamn, då en fjortonårig flicka, Adlin Lopez, som just höll på att bada, började ropa på hjälp. Jag hoppade i vattnet, som runt omkring flickan färgats blodrött, och förde henne i land. Där upptäckte jag till min föskräckelse, att hennes ena ben var avbitet ända upp till låret. Den stackars flickan, som förlorat medvetandet av smärta, avled nästa dag till följd av de skador, hon erhållit. Vi voro alla övertygade om, att det var en haj, som förorsakat denna tragiska händelse, och jag beslöt strax att bemäktiga mig odjuret. Nästa natt kastades en död hund i vattnet, varpå jag och några vänner placerade oss i en båt beväpnade med gevär och färdiga att göra processen kort med hajen, så snart denna visade sig. Sedan vi förgäves väntat i flere timmar, visade sig äntligen hajens ryggbena över vattnet. Vi fyrade samtidigt av våra gevär, men hajen var snabbare än vi och hade inte bara dragit med sig den döda hunden utan hade även själv kommit undan oskadad.

Antingen vi ville eller ej, måste vi nu vänta till nästa dag. Vi hoppades, att lyckan denna gång skulle vara oss mera bevågen. Sedan vi även nu

väntat en god stund, började vår båt helt plötsligt att häftigt vagga av och an, så att vi endast med svårighet kunde hålla oss kvar i den. Det var hajen, som försökte få den att kantra, och det var nära, att hans uppsåt lyckats. Men hur ivrigt vi än höllo utkik efter honom, kunde vi dock till vår stora besvikelse icke upptäcka honom. Till slut, sedan vi kastat ut en saftig skinka i vattnet, fingo två av mina följeslagare syn på honom. Än en gång fyrade vi av våra skott samtidigt, och nu var lyckan oss mera huld än föregående natt, i det vi lyckades tillfoga hajen dödlig skada. Trots sina sår försökte han på nytt stjälpas omkull båten, och först en ny salva fick honom att sträcka vapen.

Tiotusen personer hade från stranden åsett den spännande striden, och i ett nu voro vi omringade av otaliga båtar, vilkas roddare hjälpte oss att släpa in hajen i hamnen, vilket ingalunda var någon lätt uppgift, ty djuret var oerhört stort och kolossalt tungt. Icke i mannaminne hade man i Kingston sett ett sådant jätteexemplar av hajsläktet. Ytterst pinsam var åsynen av den lilla Adlin Lopez' fader, vilken utom sig av sorg över dotterns död kastade sig över den döda hajen och högg honom i tusen stycken med en yxa, varefter den beklagansvärda mannen överfölls av gråtkramp och måste bäras därifrån.

— **Hjälpen till Gammalsvenskby.** Enligt telegram från Konstantinopel har pastor W. Sarwe för några dagar sedan därifrån avrest till Gammalsvenskby med spannmål, kläder och andra förnödenheter åt våra nödlidande landsmän.

— **Forskningsresa till Svenska Estland.** Fil. kand. J. Grufman har av Svenska sällskapet för antropologi och geografi erhållit ett stipendium på 840 kronor för en forskningsresa till Estland, som skall studeras ur geografisk synpunkt med speciellt hänsynstagande till den svenska bebyggelsen därstädes.

Linné och nykterhetsaken.

Carl von Linné kan räknas som en av den modärna nykterhetsrörelsens föregångsmän.

Den tidens nykterhetskamp riktade sig särskilt mot brännvinet, som då var den allmänaste rusdrycken. Om detta yttrade han:

„Brännvin är ett starkt förgift för människans kropp, ty den koagulerar vätskorna eller gör dem sega och alla kötttrådar styva och sköra i kroppen. — — —

Det är med sådana spirituösa saker våra spända nerver som med regn och tacklen på ett skepp. Tacklen stå spända, och regn kommer, spännas de ännu mera, att de nästan må springa, men så snart vätskan är uttorkad bliva tacklen slappare, långt mer än de förut voro. — — — Därför ser man den eländige brännvinsuparen, då han om morgonen kommer ur sängen, vara modfälld, darrande, melankolisk och sjuk i alla leder, så att han knappt kan sätta glaset till munnen att det icke utspilles; men så snart han fått sig ett par supar, bliver han fort munter — och på sitt sätt frisk, intill dess denna vätska förflugit, då han åter måste gripa till sin hjärtstyrkning och på detta sätt slarva sin tid fram. — Man tror att brännvin smälter maten. Men det är ogrundat. Ty allt kött och fisk hårdnar av brännvin och bliver bevarat, så länge det ligger däruti. — — Det är samma uppmuntran i brännvinet som i en pisksläng för mårren. — Bevare Gud var och en från att giva sina barn brännvin”.

Svåra översvämningar Texas.

1,500 personer hemlösa.

Fort Worth (Texas), 25 april. (F. N. B.) På grund av stora översvämningar har befolkningen varit tvungen att taga sin tillflykt till hustak och träd. 1,500 personer äro utan hem. Elva personer ha drunknat genom att en båt kantrade, med vilken man sökte rädda nödställda personer. — Reuter.